

Tekst 2

Jakob Dybro Johansen: "E-mail fra Gadaffis enke"

Artikel, Politiken, 13. oktober 2013

E-mail fra Gaddafis enke

De lander i vores indbakker med tragedier fra Syrien og Libyen og løfter om astronomiske summer. Fupnumrene, de såkaldte nigeriabreve, er nemme at gennemskue, men byder ved nærmere øjesyn på mere end et billigt grin: I de bedste af brevene finder man både klassisk litterære greb og reminiscenser af moderne avantgardepoesi.

Spammail

JAKOB DYBRO JOHANSEN

1 For nogle måneder siden fik jeg en email fra Moamar Gaddafis enke. Hun skrev, at hendes mand havde en stor formue gemt i forskellige banker i Europa, men at 5 det var nødvendigt med min assistance for at få pengene ud »på grund af det overvågningsapparat, der er sat i værk omkring mig og min familie«.

10 Som tak for indsatsen ville jeg til gengæld få nogle procenter af formuen.

Min første reaktion var bare at trække lidt på smilebåndet. For 15 selvfølgelig var det ikke Gaddafis enke, der skrev, og som så mange andre får jeg masser af den slags e-mail.

De går under betegnelsen 20 'nigeriabreve' og er en form for e-mail-bedrageri. Svarer man tilbage på mailen, bliver man typisk mødt med en begejstret melding om, at bare man betaler nogle få

25 hundrede dollar i bankgebyrer, kommer millionerne rulende.

Men så snart man har gjort

35 det, opstår der nye problemer, der kræver en ekstra donation. Og sådan fortsætter det, så længe man er dum nok til at betale.

Så jeg smed fra Gaddafis 40 e-mail i papirkurven.

Men nogle dage senere fiskeerde jeg den alligevel frem igen. Der var noget dragende over den måde, den var skrevet på. Blan-

45 dingen af ubehjælpsomt engelsk, svimlende pengebeløb og underlige afrikanske navne.

Og selve ideen om, at jeg skulle kunne tro på, at jeg var blevet 50 udvalgt som redningsmand af Gaddafis enke. Et plot så langt ude, at man næsten burde stjæle det og bruge det i en roman.

Så jeg begyndte at tænke på 55 nigeriabrevene som tekster.

At man måske burde tage dem alvorligt som fiktiv genre. Finde ud af, hvordan de er bygget op, hvad der kendetegner sproget, og 60 hvorfor man kan ende med at sidde og falde i staver over dem.

Måske har de ligefrem litterær kvalitet?

Af dickensk format

65 »Her er der et filmmanuskript, der kunne udnyttes«, siger Lars Bukdahl, litteraturanmelder på Weekendavisen med smag for mange forskellige typer tekster.

70 Jeg så ham engang tale begejstret om Martin Larsens otte-

bindsværk 'Monogrammer', der mest består af navne fra telefonbogen, så jeg tænkte, at han 75 måske også ville kunne se et kunstnerisk potentiale i nigeriabrevene.

Den e-mail, vi taler om nu, er fra 'Dr. Bakare Tunde'. Han skriver på vegne af sin fætter, en nigeriansk astronaut, der, ifølge e-mailen, har været strandet på en russisk rumbase i 14 år.

»De andre astronauter kom til 85 bage til Jorden med 'Soyuz T-16Z'-fartøjet, men der var ikke plads til ham på grund af de store mængder bagage. Siden er der blevet sendt nødstrationer op til 90 ham med jævne mellemrum. Han er ved godt mod, men vil gerne hjem nu«, skriver 'Dr. Bakare Tunde'.

Han har brug for 3 millioner 95 amerikanske dollar for at kunne hente fætteren ned fra rummet. Til gengæld vil man få en procentdel af astronautens opsparede løn, der efter de mange år i det 100 ydre rum og med renters rente nu udgør det femdobbelte beløb, noget i retning af 85 millioner kroner.

Ligesom i mailen fra Gaddafis 105 enke ligger der altså en hengmt formue og venter på læseren. En astronomisk arv. Og så er vi fremme ved, hvad Lars Bukdahl betragter som nigeriabrevenes

@Dear Sir/Madam,
I am Mr.Mahmud
Ahmed from Syria.
I am in Asia at the
moment as a political
refugee because of
the recent problems
of my country

...

¹¹⁰ første litterære lån:
temaet arv.

»Arv er et tema, der går helt tilbage til en roman som ¹¹⁵ Charles Dickens' 'Bleak House' fra midten af 1800-tallet. Det er en klassisk figur i tekster, hvor pludselig ¹²⁰ rigdom indgår i plottet. Arven bliver det sted, hvorfra der kan komme *pennies from the sky*«, siger Lars Bukdahl.

Men, gør han opmærksom på, ¹²⁵ brevene er retoriske tekster, fordi de prøver at overbevise læseren om noget. De vil have os til at gøre noget bestemt, nemlig at punge ud.

¹³⁰ Og i den kamp bliver brevenes stil et vigtigt aktiv. Opremsninger af navne på personer og steder og beskrivelser af logistik er led i at opbygge en fornemmelse ¹³⁵ af troværdighed, ligesom man ville forsøge at gøre det i en realistisk roman, mener Lars Bukdahl.

»De prøver at ramme en kølig, ¹⁴⁰ kancelliagtig, bureaukratisk stil, som om det var en bankfunktionær, der skrev. Hvor det, at man får en masse penge, bare er en formalitet. På den måde udnytter ¹⁴⁵ brevene en rudekuvertrespekt, som folk har i sig, selv om den er ved at blive udhulet af den her type breve«.

Bygger bro til virkeligheden

¹⁵⁰ Jens Dahl, manuskriptforfatter med blandt andet Nicolas Winding Refn-filmen 'Pusher' og TV3-serien 'Lulu & Leon' på cv'et, hæfter sig ved den måde, ¹⁵⁵ aktuelle begivenheder som borgerkrigen i Syrien bliver brugt på. Når en 'Mr. Mahmud Ahmed' skriver i en mail, at han er politisk flygtning fra Syrien, er det ¹⁶⁰ et forsøg på at bygge bro til vir-

@Kære kunde,
Dette er til intime dig
på en meget vigtig
information, som vil
være en stor hjælp til
at forløse dig fra alle
de problemer

...

¹⁶⁵ det, man på manuskriptsprog kalder *suspension of disbelief*, altså at man som publikum overgiver sig til fiktionen. Man sidder i biografen og ved, at det bare er ¹⁷⁵ noget, der foregår på et læred, og alligevel ender man med at tro på historien«, siger Jens Dahl, der dog ikke selv hopper på fidusen.

»Der er ikke nogen med en iq ¹⁸⁰ over spånpladenviveau, der ville hoppe på den. Man skal være ualmindelig godtroende.«

Men i virkeligheden er det en væsentlig del af pointen. Nigeriabrevenes form sorterer læserne ¹⁸⁵ på en effektiv måde, så de få, der er tilbage, er de kyniske snydelpelse og de håbløst naive, mener Jens Dahl.

»Hvis du var fuldstændig ¹⁹⁰ straight, ville du aldrig hjælpe Gaddafis kone, selv om du troede på mailen. Så brevene går først og fremmest efter de mest grådige, skruppelløse røvhuller, der findes. Det er de nemmeste at narre, fordi de holder deres kæft og lader være at søge rådgivning. Men brevene appellerer ¹⁹⁵ også til det blødende hjerte, der gerne vil hjælpe et menneske i nød«.

Typisk tager brevene nemlig udgangspunkt i en personlig krise. I sin mail til mig skriver Moamar Gaddafis enke for eksempel, at hun er i ²⁰⁵ en tilstand af »fuldstændig forvirring, frustration og håbløs-

keligheden, så læseren kan blive suget ind i fiktionen.

»Det er, ligesom ¹⁶⁵ når man laver en spillefilm og skriver 'Based on a true story'. Det øger troværdigheden og giver

hed «. Hun er flygtet til Algeriet, hvor hun er blevet »underkastet ²¹⁵ psykisk tortur« og har »mistet tilliden« til alle omkring sig.

Et melodrama, som ifølge Lars Bukdahl taler til den barmhertige, samvittighedsfulde læser. Og som er forbundet med det andet tydelige lån fra litteraturen: thrillergenrens *cliffhangers* og åndeløse spænding.

»Der skal gerne være en følesmæssig appell. En skæbne, der er på spil, så man ved at modtage pengene hjælper nogen. Og brevene er typisk skrevet midt i et *suspense* moment, som vi kender ²²⁰ fra thrillergenren. En mand hænger fra en kløft eller er strandet på en russisk rumbase, og der er næsten ingen tid at løbe på. Men ved at handle nu og få en masse ²²⁵ penge kan du redde ham«, siger Lars Bukdahl.

[...]

Vidnesbyrd?

[...]

²⁴⁰ Den amerikanske antropolog Daniel Jordan Smith har lavet feltarbejde i Nigeria blandt de mennesker, der skriver brevene. Han har mødt dem på de ²⁴⁵ internetcafeer, hvor de sidder og skriver.

»Det er unge mennesker i 20'erne, både mænd og kvinder, men mest mænd. De har typisk ²⁵⁰ færdiggjort gymnasiet og måske gået på universitetet, men de har

ingen udsigt til at få et godt arbejde, hvilket er et generelt pro-

²⁵⁵ blem for unge i Nigeria«, siger Daniel Jordan Smith.

@Dear Mr. Sir,
REQUEST FOR
ASSISTANCE-
STRICTLY
CONFIDENTIAL
I am Dr. Bakare
Tunde, the cousin of
Nigerian Astronaut,
Air Force Major
Abacha Tunde

...

»For dem er nigeriabrevene en slags ²⁶⁰ lotteri. De færreste får nogensinde nogen på krogen. De sidder og sender spambreve,

samtidig med at de surfer på
265 datingsider, ser netporno eller søger job online».

På netcafeerne hænger der
ofte fladskærme på væggen, der viser CNN og BBC.

270 »Så de ser nyheder og får inspiration til at skrive brevene, der trods alt udviser en vis form for kendskab til verden. For 295 eksempel når de refererer til krig 275 i Syrien, Irak eller Afghanistan», siger Daniel Jordan Smith.

»Det er mennesker, der kan begå sig på internettet, har råd til 300 at tage på en internetcafé, går i 280 cowboybukser og har mobiltelefoner. På den måde er de langtfra de mest miserabelt stillede i Nigeria. Men der er et stort misforhold mellem det liv, de drøm- 305 mer om, og de muligheder, de faktisk har som arbejdsløse«.

Hvad siger de selv om det, at de prøver at snyde folk?

»Nogle taler om global uretfærdighed og om at bruge brevene som en slags hævn på os i Vesten. Men langt hovedparten siger: »Jeg er arbejdsløs, og mine forældre har ikke råd til at betale for min uddannelse. Jeg gør det her, fordi jeg er nødt til det«.

Så på den måde er brevene 305 ikke noget at grine ad?

»Det kan man sige. Bortset fra at brevene jo faktisk er sjove«.

Hvilket får mig til at tænke på

@Can I Trust You?

20. august 2013

kl. 10:49

alexot-

tis004@gmail.com

på vegne af Hajia

Safia Farkash Gaddafi

[hajiasfgadda-

fi@gmail.com]

Greetings,

I am Hajia Safia

Farkash Gaddafi the

wife of the late Libyan

Leader Colonel

Muammar Gaddafi

...

'Dr. Bakare Tunde'

310 og hans stakkels

fætter, »Air Force

Major Abacha Tun-

de«, der lige nu sid-

der på den russiske

315 rumbase »Salyut

8T« og venter på

den økonomiske

håndsrækning, der

omsider vil bringe

320 ham tilbage på Jor-

den. 'Dr. Bakare

Tunde' skriver:

»Det er vel overflødig at nævne, at

325 den tillid, vi viser

dig på dette tidspunkt, er enorm.

Vi er blevet enige om at tilbyde

dig 20 procent af formuen, men

vær venlig at skride til handling

330 nu. Vi er allerede sent på den«.